

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HAALEKANDJA

NR. 5

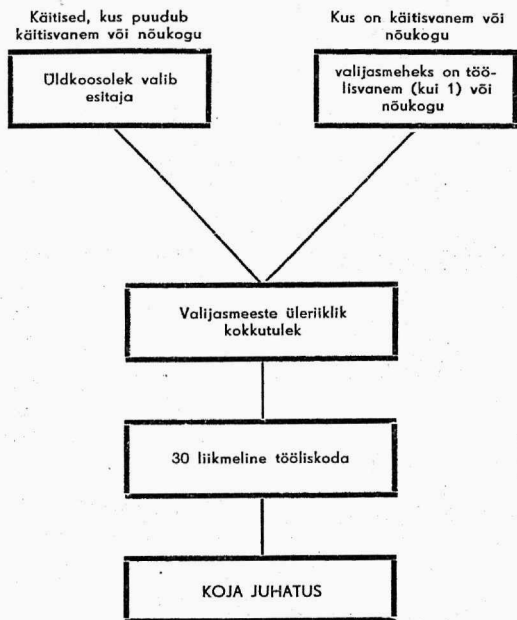
JUUNI 1936

3. AASTAKAIK

Tööliskoja moodustamine ja meie ülesanded

9. mail anti dekreediga välja tööliskoja seadus. Tööliskoja valijate aluseks on võetud tööstustöölised. Iga käitises, mitte alla 25 töölisega, valitakse valijamehed kas töölisnõukogu või tööliste üldkogu poolt. Valijamehed, tulles üleriiklikult kokku, valivad 30 liikmelise tööliskoja pleenumi. Sel pleenumil valitakse koja juhatus.

Süsteem on järgmine:

Nagu näeme sellest pildist, saadavad käitised, kus juba valitud käitisvanemad või nõukogu, neid valijameestena. Kus need mitmel põhjusel puudunud (harilikult tööandja vastuseisu tõttu), seal korraldatakse töölise üldkogu koosolek. See valib juba valijamehe.

Mis sellest väljalugeda võib?

Suur osa tööstustöölisi jääb üldse esituse (Eestis on üle 2000 käitise, kes töötavad

alla 25 töölisega), seega peegeldub valijameeste kaader ainult ühe osa töölise soove ja nõudeid.

Seaduseandja on respektueerinud praegust olukorda käitistes, kus töölisvanemad mitmel põhjusel puuduvad. Teda huvitab ainult see, et käitis oleks esitatud. Vastasel korral jääb valijameeste kaader liig piiratuks.

Järeldada tuleb:

Ülalnimetatud tööliskoda jääb ainult katseks luua töölisele avalik-õigusliku organi, mis paratamata vajab korrigeerimist, kui ei taheta suurt osa töölise üldse eemale jätta oma asjade korraldamisest. Side käitise ja töölise vahel jääb nõrgaks, kuna valijamees käitises, kus ei ole töölisvanemat või nõukogu, on juhuslik. Tema funktsioon lõpeb, kui ta on koja moodustamisest osavõtnud. Töölisvanem on aga püsiv funktsionäär.

Teame, et töölisvanemaid on valitud nõrgalt. Sellest jääb ka nõrk punkt süsteemi. Siin oleks pidanud rõhku panema sellele, et töölisvanemate valimistelt oleks tõked eest võetud.

Meie, ametiühingute, ülesandeks jääb muu kõrval ka see, et kui suudetakse käitise üldkogu kokku kutsuda (ka siin võivad mitmesugused takistused ees seista), siis neil üld-

NUMBRI SISUS:

Tööliskoja moodustamine ja meie ülesanded / Miks puuduvad meil töölisvanemad? / Trükitöölised — mitte hoogu kaotada suvevaheajal! / Kutseoskuse asjad arvustustules / Määrused trükikodade tegevuse kohta / Õpilaste väljaõpetamine trükikodades / Trükitöölised haigekassa juhatusse / Meie organisatsioonid / Teised ametiühingud / Äärmärkused / Vene trükistööstuse arenemise ajaloo kohta / Välismaine ringvaade / Kustas Tina-pulga suveeelseid mõtteid / Kirjut maailmast

Miks puuduvad meil töölisvanemad?

Trükitoöstus on alasi, kus on kõige rohkem arenenumad töölised. Seda tunnistab nende organisatsioon, töö iseloom ja palkade tase. Ühes asjas oleme aga maha jäänud — meil puuduvad töölisvanemad. Ainult üksikutes käitistes Tallinnas ja Tartus on valitud töölisvanemad. Nii, näiteks Tallinnas, on töölisvanemad valitud ainult riigitrükikojas. Tallinnas on seevastu umbes 10 täitist, kus seaduse järele töölisvanemad peaksid olema valitud.

Mis on selle põhjused?

Oleme püüdnud koguda sellekohaseid andmeid. Sellest nähtub, et päämine süü pannakse terroriseerimise arvele. Töölisi, kes algatavad vanema valimist, ootab vallandamine. Ja see teeb neid tagasihoidlikumateks. Näiteks möödunud suvel tahtis „Vaba Maa“ trükikoda valida vanema. Mees, keda vanemaks taheti ülesseada, vallandati kohe. Teised löid kartma ja seega olidki valimised nurjunud. R. Tohverit trükikojas ütles tööandja kohe, et ta vanema valimist ei poolda — tema ajab oma töolistega asju iseseisvalt. Teistes trükikodades oli olukord veel naljakam. „Päevalehes“ taheti valimisi korraldada. Faktorid käisid aga osakonnad läbi ja kuigi ei keelatud töölisi vanemat valimast, siis ometigi kaudselt andsid mõista, et valimisi ei soovita... Tööinspektor oli valimised korraldanud väljaspool trükikoda — sellele koosolekule ei tulnud ühtegi töolist. Eestimaa A.-s. trükikojas korraldatud valimiskoosolekul olid mehed pugenud kappi, kui nägid, et ettevõtte peremees tuli koosolekule. Jne., jne.

Nii on lugu vanemate valimisega ja ega see teistes trükikodades ka ei erine. Ühest küljest annab see tunnistust peremeeste hirmutamise, teisest küljest aga tööliste vähesest ühtekuuluvusest ja kooshoidmisest. Olgu siinjuures tähendatud, et peremehed on ähvardanud võtta ära mõned soodustused, mida nad ei ole kohustatud andma, kui vanemate vali-

kogu koosolekutel tuleb seada üles ka töölisvanemate kandidaadid ja neid ära valida. Sellega saaksime, olukorda arvestades, paremini kindlustada tööliste õigusi käitistes.

Tööliskoja moodustumine selle juures midagi ei kaota, pigem tugevneb tema positsioon laiemas tööliskeskkonnas.

misi peaks korraldatama, nagu suvepuhkus jne.

Mis puutub hirmutamisse, siis see ei ole küllaldane põhjus. Seda praktiseeritakse igal pool. Peaks aga arusaadav olema igale tööli- sele, et see abinõu langeb kohe ära, kui inimesed kokkuhoiavad. Andes suurel hulgal vanemate valimisnõude lehele allkirju, on garanteeritud, et peremees neid allakirjutajaid ei vallanda. Eestkätt juba seetõttu, et ega peremehel uusi töölisi ja kogenuid inimesi nii varnast võtta ei olegi ja ükski peremees seda ei riskeeriks. Siin on meie, organisatsiooni ülesanne, ainult küsimust selgitada ja püüda sellist tunnet hajutada, teisest küljest peaks töölised ise juba sellele mõtlemlislopule jõudma.

Organisatsioon on ühtekuuluvuse kasvataja. Seepärast saab korraldada ka seda küsimust. Kohtadel on juba hulk liikmeid, neid tuleb ainult kasvatada ja tõsta nende organisatsioonilist uhkust ja organisatsioonide sihtidest kinnipidamist. Kui seda ei sünni, siis kudas saame meie neid inimesi näiteks palganõudmise võitlusse tuua. Kas siis nad peavad ka peremehe käest luba küsima? Oleks mõtetu asuda sellele tasapinnale ja ikka karta peremehi. Siin tuleb ka meil väärilisteks vastasteks olla. Ei ükski paendumine meid ei aita, vaid meie üle naerdakse vaikselt pihku kui seda lausa avalikult ei tehta, nagu A. Veiler mujates ütles nende ridade kirjutajale: ega meie pole vanemate valimisi takistanud, töölised ise ei taha.

Vanem tööinspektor aga lahutas käsa ja lausus:

— Uskuge, töölised ise ei tule koosolekule, ei tulnud ei „Vaba Maas“ ega ka „Päevalehes“. See on teie ülesanne töölisi koosolekule tuua.

Ametvendadel peaks selge olema, et sellisel rääkides ei oleks neil ütlejail õigus. Meie peaksime äratundmiselä jõudma, et meie ei ole lambakari, keda hoiab üks piits parajates piirides, vaid teadlik ametiühinglane, kes kasutab seaduses ettenähtud õigusi. Ja riigile ning rahvale mitteloojalne on see kodanik, kes töötab seaduse vastu. Selliselt tuleb meil olukorda hinnata ja selliselt ka edaspidi töötada.

Käesolevate ridade ülesandeks on äratada uut huvi töölisvanemate küsimuse vastu ja loota tuleks, et ühinged kohtadel asuksid töölisvanemate valimisi propageerima.

Trükitöölised – mitte hoogu kaotada suvevaheajal!

Arvud meie organiseerimise töös kõnelevad iseendi eest. Meie oleme organiseerimise alal tublisti edasi jõudnud: igalpool ühingu-tes märgitakse nii liikmete arvu kui kassaseisude tõusu. Sihist oleme meie aga veel kaugel. Üldse on poligraafia alal töölisi 1700 ümber, neist puhtrükitöölisi 1000 ümber, tsinkograafe ja litograafe 200, teenijaid ja ametnikke 200, ülejäänud on raamatuköitjad, karbitegijad ja teised töölised. Meie liikmete arv baseerub enamuses trükitööliste peale, aga nagu juba ülaltähendatud, on ka paljud trükitöölised organiseerimata. Siin peab aga, maksu mis maksab veel rohkem edu saavutama.

Tuleb kätte suvi. Sel ajal on kahtlemata

organiseerimistöö soigus. Veel on aga viimane aeg kindlustuda juba kättevõidetud positsioonidele ja ka suvel ei tohiks organiseerimist jätta.

Meid ootavad uued ülesanded. Suurimaks ülesandeks kujuneb meil, kahtlemata, palgatariffide kõrgendamine kollektiivlepingute siseseviimise teel. Siin ei ole võimalik minna võitlusesse nõrkade jõududega. Siin tuleb küsimust arendama hakata ülemaalises ulatuses, mitte aga kohapealsete nõudmistega esitamiseks. Ainult siis on võimalik küsimust edasinihitada. Arvesse võttes seniseid kogemusi ja asetades palgavõitluse õigele pinnale, võib ka edu loota. Seepärast peab meie hoogu edasi kestma.

Kutseoskuse asjad arvustustules

26. aprillil 1936. a. peeti Keskliidu korraldusel tööoskusametite töölisesindajate koosolek. Ilmunud olid Tallinna, Rakvere ja Pärnu töölisesindajad.

Nõupidamisel arutati praegust ebaloomuliku olukorda kutseoskuse alal. Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seadus rakendatakse praegu rohkem praeguste väljaõppinud tööliste kimbutamisse, kui seaduse sihi — kvalifitseeritud tööliste ettevalmistamise — alal.

Nõupidamisel kerkis küsimus, kas üldse on vaja nimetatud seadust, kui ta seesugusel kujul eksisteerib. Pikemate sõnavõtmiste järel asuti seisukohale, et seadus võiks anda tulemusi ainult teatud põhimõtete ja paranduste maksmatunnistamisega.

Toome neist kokkuvõtlikult:

1) Õppinud tööliste registreerimiseks leita-
tagu õiglasel alusel, kusjuures tuleks eriti arvestada E. T. Keskliitu kuuluvate ametiühingute tõendus.

2) Töölisesindajate küllaldane esitus tööoskusametites ja asutistes (eksamikomisjonides ja nõukogus).

3) Töölisesindajad ametites ühtlustagu vastuvõetud nõudmised kohapealse tegevusega.

4) Tööstusõpilastele võimaldataks sundusliku kutsevaliku nõuanne.

5) Praegust registreerimiskorda pikendataks 1 aasta võrra.

6) Õpilasi võivad pidada tehniliselt kõrgel seisvad tööstused.

7) Õpilastele tuleb luua kool õpiaja vältel ja tööandja kulul.

8) Õpilaste arv tuleb kindlaks normeerida.

9) Kutseoskuse nõukogu otsuse vastu masinaladujate väljaõpealal tuleb protestida ja nõuda endist korda. Samuti ka rotatsiooni-meistrite kohta.

10) Kutseoskuse ametite ja nõukogu poolt antud korraldused tulevad sunduslikkudeks teha tööandjale.

11) Õpilaste prooviaeg kindlaksmäärata kõige rohkem 2 nädala peale.

*

Nagu ülaltoodud ettepanekud näitavad, sihivad nad maksva seaduse parandamiseks.

Keskliidul on nüüd ülesandeks neid otsusi võimalust mööda läbisuruda, millega saavutatakse seaduse paremat ja õiglasemat tõlgitsemist.

Trükitöölistest viibisid nõupidamisel A. Offenbach (Keskliit), J. Šaar (Tööoskuse nõukogu), R. Luuk (Tall. Tööoskusamet) ja Ed. Ney (Rakvere Tööoskusamet).

Määrused trükikodade tegutsemise kohta

Hiljuti pandi maksuma uus tööstusseadus. Selle seaduse alusel võib riik vahele segada ühe või teise tööstuse tegevusse. Riik võib keelduda töötamise loa andmisest tööstusele, kui ta leiab selle rahvamajanduslikult kahjuliku olevat. Nagu juba selle seaduse sihist nähtub, on võetud tarvitusele riiklik kontroll tööstusalal ja vaba- või eraalgatus on siin pidurdatud.

Seaduse teostamisega ühenduses osutus paratamatuks ka töö erialaliste tööstusliikide kohta väljaanda määrused, mis ligemalt määravad nõudeid ühe või teise tööstuse üle.

Nagu kuulda, on esmajoones tahetud määrus välja anda trükitoöstuse kohta. Meie oleme senini teatuid tingimisi tööstuste kohta võtnud kollektiivlepinguisse. Kahjuks tänapäeval puuduvad meil kollektiivlepingud. Seepärast oleks vajalik, et tööstusmäärustes võetaks sisse ka tingimised tööstuste kohta. Sellekohased sammud on liit juba astunud.

Põhijoontes võiksime meie järgmiseid nõudeid ülesseada:

Ruumid

Iga tööstuse ruumid peavad avarad ja õhurikkad olema määral, nagu see teaduslikult kindlaks määratud iga üksiku inimese õhuhulga tarviduse üle. Vastavalt töötajate hulgale peavad ka ruumid olema. Tööstus ei või asuda alla tänavpinna (keldris). Iga ruum peab tuuletõmbuse vältimiseks eraldatud olema vaheuksega. Tsinkograafia, pronksseerimise ja üldse söötainetega töötoad peavad olema kindlalt eraldatud teistest ruumidest, kuna mürgised ollused laguneksid ka teistesse ruumidesse.

Neis ruumides peab olema eriti tugev elektri ventilatsioon. Üldse ruumid peavad olema varustatud elektriventilatsiooniga. Põrand peab olema puust, mida aastas vähemalt 4 korda õlitatakse. Ruumide kõrgus harilikus töötoas peab olema mitte alla 3 meetri, masinateruumis mitte alla 4 meetri. Aknad peavad olema laiad, varustatult tänapäeva hügieeni ja valgushulga läbilaskmise nõuetele. Õhuaken võib ainult ülespoole lüüa olla, mingil juhul aga mitte harilik lahtitõmmatav õhuaken.

Valgustus

Iga töötoa ruumi keskel peaks olema suur lamp, mis annab küllaldast valgust toa pimedamatesse kohtadesse. Iga töökohal peab veel

eri rippuv lamp asetsema. Valgustusliik peab igal juhul olema elektriline. Mingi muu, nagu petrooleumi, karbiidi, gaasi jne. valgustus on ainult mürgiks õhule. Valgustatud peavad olema ka koridorid, panipaigad jne.

Soojus

Siin peab nõudma, et normaalne temperatuur oleks 16° C. Alla seda ei tohiks see mingil tingimisel olla. Küteviisiks on võimalik ainult ahju- või auruküte. Ei mingil juhul petrooleumi jne. ahjud.

Eriruumid

Kui tööstus on sisseeadnud eineaja väljaspool tööaega, siis peab ta andma sellekohase einevõtmise ruumi. Riiteruum peab tööruumidest eraldatud olema. Seal, kus see ei ole hädaohtlik riinetele, võib riiete hoiuks olla ka kinnine kapi tööruumis. Klosett peab asuma tööstuse ruumides, kuid kohal, mis eraldatud ja hästi ventileeruv. Joogivesi peaks igas ruumis olema. Pesemiseks peab olema eriruum, kusjuures söötainetega töötavil töösil peaks olema soe vesi.

Masinad ja muud tehnilised nõuded

Viimase aja statistika näitab õnnetusjuhtude järjekindlat alanemist trükitoöstuses. Selle üle valvab kõige rohkem kinnitusühisus. Seepärast ei ole meil siin palju uut leida. Küll aga peab nõudma, et masinate juurepääs igast küljest vaba oleks. Ladumiskastide ridade vahe peab vähemalt 1½ meetrit lai olema, mis tagab ladujale ka parema töötamise ja liiklemise. Oleks vajalik nõuda, et trükiladu (üksiktähed) pestaks lehelisega, mitte aga bensiniiga. Viimasel ajal on leheline (Laue) võetud igalpool trükikodades tarvitusele, kui odavam ja praktilisem bensiniist.

*

Kui need nõuded tähelepanu leiavad määruste koostamisel, siis oleks palju saavutatud trükikodade hügieeni ja ratsionaliseerimise alal.

Kutsetehnilisi küsimusi käsitlev ajakiri

„TRÜKITEHNIKA“ Nr. 1

ilmus, ja on saada ühingute ja liidu juures.

Üksiknumbri hind 50 senti.

Õpilaste väljaõpetamine trükikodades

Trükitoöstuse õpilaste küsimus on küllalt tähtis meie oludes ja sellest mööda minna kergesti ei saa. Paraku on olukord nii, et õpilaste küsimuses ollakse veel täiesti algastmel. Siin valitseb täielik anarhhia, eriti veel seetõttu, et puuduvad kollektiivlepingud, millega saaks õpilasi kuidagi kaitsta.

Mispärast on tähtis õpilaste küsimus?

Esiteks: trükitootalal tahetakse väljakoolitada tööline piirides, nagu seda näeb ühe või teise eriharu tehniline areng; selleks on tal ettenähtud teatud aeg, mille jooksul ta peab omandama kutseoskuse.

Teiseks: õpilast vajatakse täiskasvanu kõrvale selleks, et ta astuks väljaõppimisel teise töölise asemele, täites antud ala vajalikku tööjõudu, kuna pidevalt kestab vanemate tööliste ärajäämine tööprotsessist surma, vanaduse jne. näol.

Võttes need algnõuded oma arutluse sihiks, mis meie tegelikult näeme.

Esimese nõude juures on õpilase ettevalmistamine äärmiselt nõrk. Tema esimene aasta möödub peaaegu jooksupoisi ametina, mingi sinna-tänna lükatava isikuna, kelle isiksus ja tehnilise hariduse püüdmise oskus ei lähe kellegil korda. Alles hiljem antakse tal siin-seal ka tööd õppida ja sageli on ka neid kohti, kus õpilast ainult realadumisele väljaõpetatakse. Mingit aktsidentstööd, ei kuulutuse ega ka tabeli ladu ta ei mõista. Siin jääb ta oma arengus poolikuks.

Muidugi on ka erandeid, aga üldiselt möödub see kõigil nii — meie kaasaegne põlv on seda oma nahal tunda saanud. Lõputulemus on see, et õpilane peab veel eksamile minema ja sellekohase eksami sooritama, et saada õpinud töölise paberid. Seal pinnitakse teda neis asjus, mida peaks küll teadma, mida aga ta tegelikult ei ole õppinud nendesamade eksamineerijate trükikodades.

Välismaail, isegi Soomes, on trükitoösturid arusaamisele jõudnud, et õpilaste tehnilise hariduse omandamine trükikodadeski ei ole küllaldane. Nad on asutanud erikooli, kuhu õpilane saadetakse õpiajal õppima. Need koolid täiendavad seda, mida trükikojas jooksval tegevusel võimatu on õppida. Õpilasele maksetakse ka koolis olles ikka endine palk edasi. Meil selleasemel võib iga pisem „pood“ õpilast pidada ja keegi ei tunne huvi, mis ta seal „õpib“.

Teise nõude juure asudes, näeme täieliku omakasu öitsengut. Unustatud on, mis sihiga vajatakse õpilast, vaid neid võetakse võimalikult rohkem juure — odava tööjõu loomise otstarbel. Trükitoöstureid ei huvita, mis hakkab siis vana kvalifitseeritud tööline peale, kui odav tööjõud teda eemale tõrjub või see, milline tulevik on massiliselt ja puudulikult ettevalmistatud noore generatsiooni trükitoölistel.

Lähtudes sellest, võime seada ülesanded:

Tuleb asutada kindel õpilaste väljaõpetamise kord. Õpilasi võib pidada ainult neis trükikodades, kus on olemas sellekohane tehniline tase. Kõnealla ei või tulla „bostonladukasti“ trükikojad. Kui ei suudeta nende eksisteerimist lõpetada, tuleb õpilaste pidamine neile keelata.

Õpilaste väljaõpetamisele tuleb luua süsteem nagu see koolides ongi. Lihttöödelt järkjärguline üleminek kuni täieliku kutseoskuse omandamiseni. Suur tähtsus langeb siin ka vastavale trükitoöstuse koolile, mida tuleks ellu kutsuda, nagu see mujal maades ja meil mõnel teisel alal olemas on. Koolis peavad käima kõik tegelikult trükikodade juures õpivad töölised, mitte aga väljaspool trükiala seisvad „trükiala harrastajad“.

Teiseks aga õpilaste arvuline skaala. Vastavalt tööprotsessist kaduvate inimeste arvule, igast eriharust eraldi, määratakse kindlaks ka õpilaste arv. Odava tööjõu põhimõte peab kaduma.

Trükitöö alal tegelejaile peaks ilmne olema, et ala kvalifikatsiooni tõstmist saab ainult selliste resolutsioonide nõuetega korraldada. Siinkohal ei ole tähtis, kas see korraldatakse kollektiivlepinguga või mitte, tähtis on, et see saaks ellu viidud.

Kui trükitoölised selle nõude kollektiivlepingusse tahavad viia, siis näitab see ainult trükitoösturite huvi puudust trükitoöstuse kvalifikatsiooni tõstmiseks. Kahju on ainult, et trükitoölised peavad selle nõudjateks olema, mis peaks just trükitoöstureid endid kõige rohkem huvitama.

SUVEVAHEAJA

tõttu ilmub „Trükitooline“ nr. 6 augustikuu algul.

Trükitöölised haigekassa juhatusse

V. Kruberg.

Viimase kuu jooksul on kerkinud üles mitmeid küsimusi, milliste otstarbekast lahendusest suurel määral peaksid huvitatud olema ka trükitöölised.

Peatselt toimuvad mitmed tööliiskonna eluoluga lähedas seoses olevate asutuste valimised ja trükitööliskond, kui organiseerituim, vanemat organisatsioonilist staashi omav töölisosa, peab siin nõu ja jõuga abiks olema nende asutuste edaspidiseks arenemiseks.

Esitaks haigekassa. Ei saa salata selle asutuse tunnustustväärivaid teeneid üldise arstiabi võimaldamiseks tööliiskonnale. Kuid samal ajal ei vaibu meelepaha avaldused haigekassa kohta, millede tagasitõrjumiseks käitistes toimuvatel koosolekutel haigekassade esindajail sageli tuleb tegemist teha.

Seni on puudunud trükitöölise esindajad haigekassa juhatuses, katsugem seks korraks läbi viia oma kandidaat, et ka meie võiksime haigekassade töös suurema hooga kaasa lüüa. Meie senise esinduspuuduse põhjus oli meie killunemine. Trükikojad üksikult oma esitajatega ei pääsenud koosolekul mõjule, ja haigekassa juhatus liikmed on seni annud pea eranditult suurkäitised.

Ametiühingud kindlustustegevuses

Tschehhoslovakkias asuvad Saksa ametiühingud ja tarvitajateühingud asutasid oma liikmete teenimiseks kindlustusühingu „Vorsorge“ nime all.

Ühingu ülesandeks on

kindlustuskaitse

võimalikult madalate maksude abil. Aktsiakapitali teenistus on määratud mitte üle 50%. Aktsionärid ei võta osa ühingu puhtakasu jagamisest, samuti ei saa ka juhatus mingeid preemiaid. Kõik ülejääk läheb kinnitatute heaks.

Ühingu aktsiaid börsil ei noteerita, vaid nad jäävad ametiühingute ja tarvitajate ühingu kassasse, seega on ärahoitud nende spekulatsioon ja ettevõtte asuks kindlal alusel. Ühingu kohustuvad kindlustusühingu tegevuse eest vastutama ja nõudma ka selle sihtide kinnipidamist.

Kindlustusühingu teostab

kõik kindlustusliigid,

nagu elukindlustus, tule-, varguse-, õnnetus-, vangistamis-, auto-, klaasi- jne. kindlustused.

Kuid nüüd, kus pea igas Tallinnas tegutsevas trükikojas leidub ametiühingu liikmeid, peab trükitöölise esindajate osavõtt haigekassa peakoosolekust sündima ühtlase tervikuna.

Trükitöölised, kui organiseerituim osa eesti tööliiskonnast on õigustatud nõudma endale esitust haigekassa juhatuses.

Tuleb katsuda läbiviia haigekassas arstiabi võimaluste laiendamist, selle asemele, et laekuvad rahad ehitustegevusse mahutada. Siin tuleks esijoones võimaldada tervisekardetavais oludes töötavaile töölisile iga-aastane täieline ülevaatus, et ära hoida mürgituste tekkimisi, mille all juba praegugi mitmed ametivennad kannatavad. Samuti tuleb võimaluse piirides haigekassa teenistusse juure tuua andekaid arste et lõpetada alalist nuriemist. Tuleb kaotada sarnased juhtumid, kus tööliised ise täiesti õiglastele nõudmistele vastu astuvad, ning sellega koos lõhuvad ühikutunnet. Siin võib ja peab trükitööliskond kaasa rääkima, kuid kaasarrääkimise võimalusi saab ühisel tegutsemisel.

Kindlustatute juures ei nõuta erimaksu teatud kutsealade hädaohtlikkuse puhul. Surmaga lõppenud õnnetuskindlustus sünnib kahekordse väljamaksu näol. Ka töötuse puhul on sisseseatud kindlustamine, kuigi piiratud määral.

Töötute asundamine

Tschehhoslovakkia trükitöölised kannatavad suurelt tööpuuduse all. Sel puhul tekkis küsimus, kas mitte luua töötute jaoks asundused ja töötud panna tööle maakasutamise alal. Selle üle käivad kõvad vaieldused trükitöölise ringides. Näib siiski, et see mõte tuleb kõrvale heita. Maa asundamiseks on vaja kapitali, neid kusagilt saada ei ole. Mis hakavad aga trükitöölised maaga peale — kapitalita, vähese vilumusega jne.

Ka meil, omal ajal, oli kavatsus töötuid juhtida Seamäe rabasse asundust looma. Loomulik, et see luhtus ülepääsmatute raskuste tõttu. Töötute probleemi selle kaudu lahendada küll ei saa.

Meie organisatsioonidest

Tallinnast

Riigitrükikoda — juure!

Riigi trükikojas töötab üle 200 trükitoölise, organiseeritud neist ühingu alla kõigest 35. Seega on enamik trükitoölisi veel väljaspool organisatsiooni. Sarnane suur arv organiseerimatuid ei ole kasuks üldisele organiseeritud trükitoöliste perele.

— Milles seisab viga?

Kui seda küsida, siis kehitavad organiseeritud riigitrükikoja töölised õlgu.

— Mis meie saame teha. Rahvas on loid.

Kuis siis võib nüüd seda öelda riigitrükikoja töölise kohta. Kui juba väikesed punktid on oma loidusest ülesaanud, peaks suurtes organiseerimistöös paremini minema?

— Ah, teie ei tea, trükikojal on igasugused kindlustused töölisele, oma klubi jne.

— Tõsi küll. Kuid see ei ütle veel, et tööline eluaeg saab maitsta seda vilja. Ja kas segab ametiühing neid kindlustusi alal hoidmast või tahab neid ära võtta?

Meie ei kahtle, et viga seisab siiski väheses propageerimise töös. Ühingu liikmed peaksid aktiivselt ja löökkorras vägisi ummistunud trükitoöliste pere liikuma panema.

Ja sellepärast, riigi trükikoja töölised — juure!

Ühingu laulukoor

näitab edukat tegevust. Ühingu liikmed on huviga asja juures ja loota võib, et laulukoor jääb püsima.

1. mai

vastuvõtmiseks korraldas ühing koosviibimise oma ruumes. 30. aprillil s. a.

Usaldusmeeste kokkutulek

peeti 4. mail. Aruannete järgi on liikmete juurevool kestev. Liidu poolt andis ülevaate A. Offenbach töölisanemate valimise ja puhkekodu ehitamise asjas. Koosolejaid juhtisid tähelepanu, et töölisanemate valimisteks on raskused. Seda saab kergendada ainult siis, kui riik teeb sunduslikuks töölisanemate

valimise ettevõtjaile. Siis jääb ära aktiivsemate tegelaste kimbutamine ja ähvardamine. Keskliit peaks nõudma töölisanemate valimise seaduse sellekohast parandamist.

Naisring

pidas 7. mail oma esimest koosolekut. Ühingu on hulk naisliikmeid, kes tahaksid kaasa töötada ühingu tegevuses oma jõu kohaselt. Kahtlemata aitab see siduda naisliikmeid ühinguga mis on kasuks organisatsioonile.

Muuseas arutati ka kerkiva puhkekodu sisustuse ja ümbruse kaunistamise küsimust. Puhkekodule tuleb muretseda sisustust vastavalt maja stiilile. Selles küsimuses on sõna öelda ka naisliikmeil. Arutati kõikide nende piasiasjade küsimust ja tehakse liidu juhatusele sellekohane ettepanek.

Seinaleht „Tinapulk nr. 3

on ilmunud ja pandud ühingu seinale liikmetele lugemiseks.

Raamatukogust

Raamatukogu on avatud 1. juunist kuni 1. septembrini igal reedel kella 6—9 õhtul.

Uute liikmete juurevool

Alates 8. aprillist on ühingusse vastuvõetud kuni 20. maini 40 uut liiget.

Tallinna ajaloo seltsile

otsustati saata regulaarselt trükitoöliste kirjandust, saades vastu seltsi väljaandeid.

Töötaoleku puhul

võeti abirahale ühingu liige Valtna Joosep 6 krooni nädalas.

Raamatukogule annetuse

on teinud E. Ruul kokku 30 raamatut, mida ühingu juhatus tänuga vastu võttis.

Naisosakond

on oma tegevuse alustanud. Juhatusse kuuluvad esinaisena A. Süld, abiks pr. Haab ja sekretäriks Kaasik.

Spordiosakond töösse

4. juunil peeti spordiosakonna asutamise koosolekut. Osakonna vastu tuntakse huvi.

Surma läbi lahkus

ühingu liige Vassili Gergens. Nimetatud liige oli alles 4 nädala eest ühingusse astunud. Vastavalt kodukorrale sai ta siiski oma matuse abiraha kätte.

Sekretär J. Kurvits

käis Haapsalus sealsete kolleegidega tihedama kontakti loomiseks ja juhiste andmiseks.

Viljandist

Peakosolek

peeti 5. aprillil 1936 Käsitöölise abiandmise seltsi ruumes. Kokku oli tulnud 12 liiget.

Kosolekut juhatas Th. Jürgenson, protokollis Arn. Kiss.

Kassaaruanne näitab, et arvete läbikäik oli 1935. aastal Kr. 5825,58. Aruandest selgub, et kulusid oli rohkem 97,41 krooni võrra. Neljal ühingu liikmel oli 1935. aastal ameti-juubelid, mistõttu tuli kulutada kingituse ja auaadresside peale. Revisjonikomisjon leidis aruande ja tegevuse korras olevat.

Liidu tegevusest refereeris Th. Jürgenson, kes märkis puhkekodu ehitamise alustamist.

Raamatukogule otsustati muretseda kapi. Üldse võetakse vastu ühingu eelarve 700 kr. suuruses, kusjuures eelarve on koostatud 310 kroonilise puudujäägiga.

Ühingule valiti uus juhatus ja revisjonikomisjon ning kultuurtoimikond.

Määrati kindlaks ka töötaoleku puhul antavate abirahade suurus.

Lõpuks anti ühingu liikmele H. Sammulile laenuks 300 krooni, samuti otsustati ühingule muretseda sõudepaat.

Ühingu juhatus

valiti peakosolekul järgmises koosseisus: Sammul, Koseste, Kiss. Revisjonikomisjoni Th. Jürgenson, Lään ja Pink. Kultuurtoimikonda H. Aavik, P. Allik, Kaup, Laos, Ruul ja Lään.

Töötaoleku abirahad

Ühingul maksavad praegu järgmised normid: I kategooria 9 kr. nädalas, II — 8 kr., III — 7, IV — 6 ja V kategooria 5 krooni nädalas. Matuse abirahaks määrati kindlaks 50 krooni.

Raamatukogus

on praegu 352 raamatut 611,25 krooni väärtuses. Aasta tagasi oli 295 raamatut 477,75 kr. väärtuses. Seega raamatukogu täienenud.

Viljandi Trükitöölise Ühingu

üldkosoleku poolt valitud uus juhatus jagas omavahel ametid järgmiselt: esimees Hans Sammul, sekretär Arnold Kiss ja laekur Osvald Koseste.

Korralised juhatuse koosolekud peetakse iga kuu teisel ja neljandal teispäeval kella 18 alates Ühingu ruumes (Viljandi Käsitöölise Abiandmise Seltsi majas).

Kultuurtoimikond jagas omavahel ametid järgmiselt: esimees Eduard Lään, sekretär Johannes Laos, liikmed Hilda Ruul, Hildgardt Aavik, Elmar Kaup, Arnold Tähiste ja Peeter Allik.

Raamatukogu avatunnid on igal teisipäeval kella 17.15 kuni 17.45, väljaarvatud pühapäevad. Raamatukogu on igal aastal jõudu mööda täiendatud ja praegu on kogus umbes 375 mitmesuguse sisuga raamatut.

Ühingu liikmete arv

Ühingul oli aprillikuu alul 18 liiget. 16 maksumaksjat ja 2 tööta liiget. 0.

Narvast

Ühingu liikmete kasv

Ühingu liikmete arv on suurenenud aasta alult 3 võrra, praegu on (1. aprillil) 17 liiget. Kui ei oleks äralangemisi, siis oleks liikmete arv veelgi enam, kahjuks Narva kolleegid on liikmemaksu õiendamistega lohakad ja ühingu juhatus oli sunnitud juba mõnedki liikmed, maksude tasumata jätmise pärast, neid nimesitikust mahakustutama.

Vanad liikmed ei tule

Narva kohta on halvaks nähteks, et uue ühingu ümber on koondunud peamiselt noorem põlv trükitöölisi. Need trükitöölised, kes enne suurstreiki olid tooniandjad ühingus, ei ole veel ligi tulnud. Neilt aga peaks just nõudma rohkem ametiühingulist ühtekuuluvuse tunnet. Mis siis noorematel veel teha, kui juba vanad ametiühinglased on selja pööranud ametiühingulisele organiseerimistööle. Kas ei oleks aeg ühiselt käed külge panna organisatsiooni tugevdamiseks?

Haapsalust

Liikmemaks

hakab viimasel ajal korralikumalt laekuma. Suurem osa on juba kohustused kannud, ainult osa liikmeid jätsid veel maksud õiendamata, kuid lubavad ka neid korraldada.

„Trükitehnika“

vastu tuntakse huvi. Arvatavasti tellivad ajakirja kõik töölised.

Uusi liikmeid loota

3 nooremad trükitehnikatöölisi, kes senini organiseerimata, avaldasid soovi astuda ühingu liikmeks. Seega on loota Haapsalu 100% organiseerimist.

Mõned liikmed leiavad, et praegune liikmeks on koormav eriti Haapsalu madalate palkade juures. Soovitakse madalamasse kategooriasse minekut.

Valgast

„Trükitehnika“

vastu tuntakse huvi. Osakond on tellinud 15 numbrit aasta peale. Peale selle on osakond soovinud 1 numbri tasuta, kuna õpilastele on raske ajakirja tellida. Tähtis on aga see, et õpilased just tutvuksid sellekohase kutsealalise kirjandusega.

TÄHTSAD ametühingud

Ehitustöölise ametiühing

on tugevalt juurevõtnud liikmed a.-s. „Lutheri“ puutööstusest. Selle käitise töölised oma üldkoosolekul otsustasid üksmeelselt astuda ülalnimetatud ametiühingusse.

Sindi tekstiiltöölised

lõpetasid oma 5 nädalat kestnud streigi 75% võiduga. Üldiselt saavutati: 2 vihatud välismaalast meistrit saadeti Eestist siseministri korraldusega välja, streigipäevade eest maksab vabrik töölisorganisatsioonile kr. 1500.—, vallandatud tööline Tarlap võetakse vabrikusse tööle, streigimurdjate eestvedaja paigutati teise jaoskonda üle.

1935. a. suvise streigi tulemusena saavutati palkade parandamist 6—11,5% suuruses.

E. J. Keskliidust

Käitisevanemate seaduse

juures tahetakse vab. valitsusele esitada muudatused. Sellekohased parandused on praegu Keskliidus koostamisel.

Töötülide lahendamise seaduse

üle esitatakse Keskliidu poolt märgukiri riigi-

vanemale. Märgukirjas palutakse seda, et avaldatakse ekspertide arvamised tekstiiltööstuse kandevõime üle. Senini ei ole neid seltsi avaldatud.

Töölisspordi arendamine

Paljudes ametiühingutes on tekkinud spordiosakonnad. See on tingitud noorema, spordihuvilise liikmeskonna tekkimise tõttu ametiühingutes. Kuna spordil on suur tähtsus liikmete kooshoidmiseks ametiühingutes, siis Keskliit otsustas selle töö koordineerimisele asuda.

II tööskusamet

asutati Tallinna. See amet tegeleb ainult naiskutsealadega. Keskliit esitas omalt poolt selleks juuksetöölise esitaja.

Möödunud kuu tähtsamat

— Anti välja töölistekoja seadus. Selle alusel luuakse töölistekoda, millest osavõtt on võimaldatud ainult tööstustöölistel. Esitajad saavad käitised, kus vähemalt 25 töölisi.

— Tallinna käitisevanemad on alustanud aktsiooni praegu kehtiva töölisevanemate seaduse muutmiseks. Ei olda rahul korraga, kus töölisevanema kaitse on nõrgalt kindlustatud.

— Narva Kreenholmi vabriku töölised said palgakõrgendust 6½—10% suuruses. Palgakõrgendus sündis kokkulepe teel töötülide komisjon vahelsobitusel.

Ühtlasi kuulutati välja 46 tunniline töö-nädal senise 48 tunni asemel.

— Meremeeste palga juurenõudmine on antud komisjoni lahendada. Meremeeste nõuded leiavad ägedat vastuseisu tööandjate poolt.

Komisjon tõstis palgad kaugesõidus 3% ja ligisõidus 5%, peale selle tehti sunduslikuks laevasõök.

Välismaised keskused

Kutsesekretariaadi teadaanded

Nagu juba varemalt teatatud, on rahvusvaheline kongress Luksemburgis kindlaksmääratud varemaja peale, s. o. augusti peale. — „Mitteilungen“ ilmub juuli alul kaksiknumbrina juuni ja juuli kuude kohta. — Järgmised keskused on teatanud oma aasta kongressidest: Schveits — 30. ja 31. mail Interlakenis, Hispaania — mais Madriidis, Hollandi — 8.—11. juunini Grawenhagenis, Rootsi — 3.—6. augustini Stockholmis.

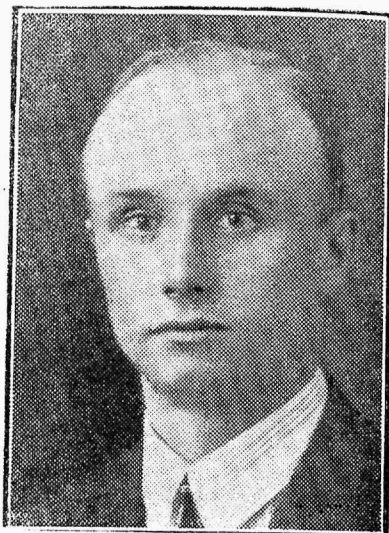
Praktika on näitanud, et tööliste ametiühinguline organiseerimine on edukas, kui see ülemaaliselt tööstusala järgi korraldatud. Seepärast on tekkimas ka Eestis ülemaalsed kutseharulised ametiühingulised keskused: Eesti Tekstiiltööliste ühing, Autojuhtide ühing, Rätsepatööliste liit jne. Trükitöölised on juba alguses peale selle mooduse paremusest arusaanud ja moodustanud keskuse Eesti Trükitööliste Liidu. Nüüd on Keskliidus päevakorral elutarvete tööliste ja rauatööliste liidud. Siis oleks jäänud vähe alale ühingu, kes ei kuulu ülemaaliselt ühte kutseharu liitu. Sellega on aga ka surmakell löödud n. n. tööliste ühingule, kes koondavad ühes kohas kõiki erialalisi töölisi oma ümber. Eriliidud hakavad aga taotlema: ülemaaliselt ühtlustatud palgad töö- ja palgatingimiste korraldamine kollektiivlepingu kaudu ja oma kutseharu põlevamate küsimuste arendamine.

*

Tallinnas ilmub „sotsialistliku ilmavaataga“ nädalleht „Rahva Sõna“, kelle seljaga seisavad end. sotsialistliku partei tegelased ja endised Keskliidu juhatuse liikmed. Hiljuti ilmus selle lehe juhtkirjas äge kallaletung praegustele Keskliidu juhtivatele tegelastele. Selles heideti ette, et Keskliidu juhtivad tegelased olid silmakirjaks avaldanud „Päevalehes“ allkirjadega õienduse et neil ei ole mingit ühist ei ühegi poliitilise parteiga, eriti veel „ühisfrondi“ küsimuses. Kuna kaitsepolitsei jäi juba varem uskuma selle tõenäolisusse, siis ruttas „Rahva Sõna“ juhtkirjanik selgitama poliitilisele politseile, et see õiendus on ainult silmapete, vaid mehed tuleb ikkagi kinni võtta. Lugenud seda, tekib nii mõnelgi kahtlus, kas siis seesugused „sotsialistid“ ongi kutsutud ehitama uut ilmakorda, kus nende eetiline tase ühtus harilikkude laimajate ja provokaatorite tasemele.

*

Ehitustöölise ametiühing on paemurru töölistele sõlmimas kollektiivlepinguid. Vastavale koosolekule olid kutsutud tööandjad. Neid ilmus hulk mehi ja nende hulgas ka meile

Jaan Ernitsa 25-a. ametijuubel

10. juunil 1936. a. pühitses oma 25-dat ametijuubelit T. E. K. Ü. trükikojas töötav ametivend — masinameister Jaan Ernits.

Juubilar algas õppimist Pärnus „Meie Kodumaa“ trükikojas, kust peale väljaõppimist siirdus Tallinna, töötades sõjaväe trükikojas ja riigitrükikoja rahandusosakonnas. Alates 1928. aastast kuulub E. „Päevalehe“ peresse.

Juubilar on täiel määral rakendanud oma tööjõudu ka ametiühingulisele tööle, olles kogu aeg ametiühingu liige, ning selle kõrval võimalusi leidnud ka mujal seltsides kaasa tegutseda. Näit. Nõmme „Kaljus“ jne.

Tähtpäeva puhul tublile töömehele ja ametivennale südamlikemaid õnnitlusi kogu organiseeritud trükiteöökonnalt.

küllalt tuntud K. Must. Kõik tööandjad vaikisid, kuna K. Must esines nende kuldsuuna. Kuidas K. Must tööandjate huve oskab kaitseda, võisid ehitustöölise ametiühingu mehed tutvuda.

— Miks just kollektiivleping teiega, mul võib töötada ka mehi teistest ametiühingutest, nagu trükiteöölised jne. — vaidles ta vastu ametiühingu meestele.

Nii et, kolleegid, meile leib on kindlustatud. Pöörake ainult „kolleeg“ Musta poole — ehk annab ta teile siis ka kollektiivlepingu. Ja laduge aga ilusasti paekivid ritta...

Vene trükitööstuse arenemise ajaloo

Järg 2.

Tööstuse uuestünni ajajärk

Peale oktoobrirevolutsiooni muutus tööliklass domineerivaks, olles senini allasurutud olekus. Ametiühingutele avanesid uued olukorrad tegevuseks ja nende ülesandeks jäid majanduselu tervendamine ja produktsiooni tõstmine. Siinjuures tuli ka kaitsta majanduslikke ja õiguslikke norme. Veel olid mõned ettevõtted eraettevõtjate käes.

4. kongressil 1922. aastal võeti üles kollektiivlepingute küsimus kui ainuke kindlustaja töötingimuste alal. Kodusõja järele oli võitluse sisuks tööproduktsiooni tõstmine, millela ei saaks eksisteerida sotsialistlik tööstus.

5. kongressil võeti otsus vastu tükitöö sisseadmiseks trükitöös. Tööliste paremaks kaitseks otsustati, et ettevõtete ülejääkide varal peetaks üleval käitiste töölisnõukogud.

6. kongress astus kokku 1926. aastal. Kuna sel ajal valitses tööpuudus, siis tuli kõnealla ka lühendatud tööaja sisseviimine.

Selleks ajaks olid juba 96 protsenti trükitööstuse tööstustest kaitstud kollektiivlepingutega ja ametiühingud kasvasid jõudsalt. 1926. aastaks olid juba 112.238 trükitööstuse organiseeritud. Tööpuuduse põhjustajaks oli paberitööstuse mahajäämine üldisest arengust, mis tekitas paberi puuduse. Seetõttu pidid mõned ajalehed seisma jääma.

Paberitööstuse mahajäämine oli tingitud seetõttu, et tsaristlikul Venemaal olid paberivabrikud nõrgalt organiseeritud ja nad ei jõudnud end veel järjest kasvava töötempoga sammu pidada.

Esimese viisaastaku aeg

1929. aastal olid valmis juba esimesed nõukogude korra juures loodud paberivabrikud. See andis uut hoogu trükitööstuse arengule. Töötus hakkas kaduma. Esimese viisaastaku kavad seadsid tööliste ette uued töömeetodid.

See arenes kahes suunas, mis üksteist täiendasid. Esiteks sotsialistlik töölerakendamine ja löökbrigaadide loomine. Sotsialistlik töölerakendamine seisus selles, et võistlus tekkis ametiühingute olukorra tugevdamisele, tööproduktsiooni tõstmisele, tööliste sotsialistliku kasvatusel korraldamisele ja laiemate masinate kaasatõmbamine majandusellu.

Et tööd lihtsustada, siis 1930. aastal liideti senised iseseisvad trükitööstuse ja paberitööstuse liidud ühte.

Siiski 1932. aastal oli ametiühingute 5. täiskogu sunnitud masside laiemaks teenimiseks lahutama jällegi trükitööstuse ja paberitööstuse kahte iseseisvasse liitu, kuna liidetud organisatsiooni juures kadus tihe kontakt liikmeskonna ja juhtide vahel.

Esimese viisaastaku hea kordaminek, tööstuse hiigla tõus, uute tööliste tööstusse rakendamine, kultuuriliste nõuete kasv, kõik see sundis ametiühinguid ikka edasi arendama ametiühingute lahutamist.

1934. aastal jagati ülevenemaaline keskliit kolme iseseisvasse liitu. I — kirjastuse ja toimetuse juures töötav tööliste liit, II — Kesk- ja Lõuna poligraafia tööliste liit, III — Põhja poligraafia tööliste liit.

Need ümberkorraldused tõid ametiühingute juhid lähemale töölistele ja tänu sellele, võidi poolaastat hiljem märgata selle kontakti tugevdamise tagajärgi.

Tööaeg ajalehtede trükikodades

Harilikult on ajalehtede trükikodad töötama oõseti. Seepärast peaks huvi pakkuma ülevaade, kuid mujal maades on tööaeg reguleeritud öösel töötavates trükikodades. Selleks on mõnedes maades maksmapandud ka kindel tööaeg.

Maa	Tööaeg öösel	Tööaeg öösel nädalas
Argentiina	6,5	39
Austraalia	—	40—42
Kaanada	7,5	40—42—45
Hispaanias	6	30—42
Suur-Briti	—	44
Itaalias	6	—
Uus-Meremaal	—	42
Šveitsis	7	—
Tschehoslovakkias	7,5	—
Lõuna-Aafrikas (Union)	—	40

Mõnel maal märgitud arvulised piirid tähendavad seda, et tööaeg on kohtade järele mitmesugune, vastavalt kollektiivlepingutega määratud. Öötööks loetakse enamikus aega kella 8 õhtust kuni 6 hommikuni.

VÄLISMAINE ringvaade

Norra trükiteöliste kollektiivlepingust

17. märtsil sõlmis Norra trükiteöliste liit tööandjatega kollektiivlepingu. Selle kohta korraldati liikmete vahel hääletus, mis kiitis kollektiivlepingu heaks.

Tööaeg.

Teatud suurte pühade eel lõpetatakse töö kell 1 päeval. Stereotüpeerid ja trükikjad lõpetavad samal päeval töö kell 2 päeval.

Ületunnid.

Kui ületundi tuleb teha ilma sellekohase etteütlemiseta, siis maksab tööandja harilikule normile lisaks veel 1,5 krooni.

Puhkeaeg.

Puhkeaeg on kindlaks määratud 15. maist kuni 15. septembrini.

Palgad.

Palku tõstetakse väljaõppinud töölisel 3,5 krooni nädalas. Abitöölistele, masinaladujannadele ja trükikjannadele 3 krooni ja 2 kr. pealepanijatele ja abinaistöölistele. Palgad ei tohi mingil juhul madalamad olla palgami-

nimumist Väljaõppinud töölise palgamiinimum tõsteti 5 krooni võrra nädalas. Ka teistel aladel on palgamiinimumid tõstetud 4—6 kroonini nädalas.

Eritingimustes

on kindlaks määratud stereotüpeeridele ja trükikjatele masinate ja platede arv.

Kollektiivlepingu kestvus on kindlaks määratud kuni 31. märtsini 1939. aastani.

Õpilaste küsimuses

on tööandjad kohustatud korraldamisele võtma õpilaste palga korraldamise. Palk ei tohi aga olla alla 18 krooni nädala esimesel õppeaastal ja mitte alla 40 krooni neljandal õppeaastal.

Kuna organiseeritud trükiteösturitega saavutati kokkulepe, siis alatakse läbirääkimisi ka organiseerimata trükiteösturitega. Olgu tähendatud, et organiseeritud trükikodadest on tähtis osa ka Norra töölispartei trükikodadel, kel üle maa ilmub hulga lehti.

Austriast

* Endine Austria vabaametiühingute esimees R. Hollowatji mõisteti Austria kohtu otsusel 10 aastaks raskele sunnitööle. Põhjusted olid naeruväärsed ja tuum seisis selles, et H. oli salajase vabaametiühingulise liikumise toetajaks Austrias. Sel puhul ilmusid üle maailma protestiavaldused, mis nõudsid H. vabastamist, kuna sele mehe elutööks oli alaline võitlus natside ja Habsburgide võimuletuleku vastu Austrias.

* Austria töösturid tahavad loobuda kollektiivlepingust trükiteöstuses. Riiklik ametiühingute liit teeb pingutusi valitsuse ees, nõudes kollektiivlepingut, kuna palgad on niigi madalaks kistud ja kollektiivlepinguta kistakse nad veelgi allapoole.

* Graafilises ajakirjas „Graphiker“ ilmus aruanne trükiteöliste organisatsiooni tegevuse

kohta Austrias. Kahjuks puuduvad aruandes üldse statistilised andmed, mis näitaksid, kui palju ühingutel veel liikmemaksu maksjaid liikmeid on. Kõik aruanded on äärmiselt varjatud kujul toodud ja see lubab oletada, et olukord on halb. Austria kolleegid on leidnud selle aruande väärtusetu olevat.

Norrast

* Trükiteöline Olav Hindahl on määratud töölisesindajaks rahvusvahelise tööbüroo konverentsile Genfis.

* Töölispartei peab oma korralist aastakongressi mais.

* Skandinaavia trükiteöliste konverentsilt, mis peeti 11. mail Kopenhaagenis, võtsid osa 2 esitajat — Emil Torkildsen ja Bertil Fageström.

Saksamaalt

* Leipzigi tööstus- ja kaubanduskool on ilmunud aruanne trükitehase olukorra kohta Saksamaal. Selles märgitakse, et Leipzigi kõrge kvalifikatsiooniga trükikojad tegid läbi raske kriisiaasta. Paljud tuhandeid töölisi oli valandatud. Paljud trükitehased, peale uue riigikorra sisseseadmist, kadusid. Saksa kirjastused olid end sunnitud koondama. Tööstuse kataloogid ja prospektid on ikka vähem ja vähem tarvitusel.

* Omaaegne Saksa riigipäeva esimees, sotsiaaldemokraat Paul Löbe, on tänapäeval ühes trükikojas korrektoriks. 60-aastane mees kannab oma saatust vapralt. Kuus saab ta praegu 150 riigimarka. Juba kell 6 hommikul on ta oma puldi taga ja lahkub õhtul koos oma ametkaaslastega. Oma kolleegide seas on ta usaldavalt nimetatud „Paulcheniks“.

Soomest

* Soome trükitehaste häälekandjas „Kirjatyö“ nr. 8 ilmus pealkirja all „Numbrid räägivad“ artikkel liidu tegevusest viimsel aastal.

Sellest nähtub, et liidu liikmete arv oli 1935. a. lõpul 4.006. Uusi liikmeid tuli juure 18,1%. Üldse oli juure tulnud 824, kuid surma ja muudel põhjustel lahkus 210. Seega puhas jure tulek 614. Eriti suureks on tõusnud Helsingi osakond. Praegu moodustab ta üle poole liidu liikmete arvust — 52,6%. Siiski, võrreldes maa-osakondadega, on tema juuretuleku % võrdlemisi madal. Forssas on see % — 42, Oulus — 23, Sortavalas — 15 jne.

Offsetitöölised kuuluvad 92% liitu, masinaladujad — 91. Praegu on veel 2000 ümber organiseerimata trükitehase.

Belgiast

* Belgias on maksev kord, millega palgad muutuvad vastavalt elukallidusele. 1. aprillil oli käsiladuja maksimumpalgaks Brüsselis 292,75 franki, madalamaks 202,90 franki. (1 frank = 12 senti). Arvud on toodud nädala kohta.

Rumeeniast

* Ametiühingud on tõusu tendentsil. 1926. a. oli liikmeid 30.784, 1934. a. lõpuks tõusis üldine ametiühingutesse koondunud liikmete arv 44.358. Siiski on see veel vähe, kui arvestada Rumeenia tööstustöölisi 300.000-le.

* Liidul tekkis raskusi vanade ja invaliidide toetamisega. Viimasel ajal on nende arv tugevasti tõusnud, mis ähvardab kõik liidu

sissetulekud neelata. Liidu juhatus seisab olukorra ees, kas alandada abirahasid või tõsta liikmemakse. Osakondadele saadeti selleskohane esildis. 11 osakonda olid selle poolt, et liikmemakse tõsta, 4 osakonda olid selle vastu. 2 osakonda soovitasid abirahasid alandada, kuna 2 osakonda olid selle poolt, et invaliidide fond likvideerida. Liidu juhatus, arvestades enamusega, otsustas liikmemaksu tõsta 10 lei võrra nädalas.

Tchehoslovakkias

* 35% organiseeritud trükitehastest on pidevalt töötä. Seepärast kerkis küsimus, kas nende olukorda ei tuleks parandada maale asundamisega. Ministeeriumis on astutud samme, kas töötä trükitehaseid ei saaks saata Venemaale, kus trükitehastest-spetsialistidest praegu suur puudus.

Rootsist

* Viimaste aruannete järgi on Rootsi kooperatiivliikumisel 568.161 liiget 17.546 ühiseses. Rahaline seis oli 1935. a. 413.760.000 kr. (1 rootsi kroon = 95 eesti senti).

Taanist

* 1. maid pühitseti Kopenhaagenis suurejoonelisel. Üle 100.000 inimese töölisrongikäik jättis võimsa mulje.

Tööpuuduse rindelt

Maailm vaevleb veel ikkagi tööpuuduse all. Genfis väljaantud ülevaade Rahvusvaheliselt Tööstusbiüroolt annab küllalt selge ülevaate tööpuuduse kohta üksikutes maades:

	1934. a.	1935. a.
Bulgaaria	23.482	35.440
Taani	103.722	100.070
Saksa: avalikel töödelt töötud	2.707.563	2.161.851
	2.267.657	1.828.721
Eesti	2.927	1.717
Soome	18.598	14.841
Prantsusmaa	416.605	453.838
Suur-Briti	2.120.785	1.918.582
Itaalia	887.345	609.094
Jugoslaavia	11.721	11.917
Läti	5.012	6.292
Norra	38.556	38.330
Austria	331.984	301.790
Poola	294.784	263.211
Rootsi	84.811	47.045
Tschechi	668.937	679.900

Ringi ümber maailma

Trükitööstuse edu ja elavnemine on alati neil mail, kus valitseb vaba kirjandus ja ajakirjandus ja kus trükitoodetel ei ole mingit survet tsensuuri näol. Seepärast võime märgata, et näiteks Hispaania viimaste valimiste tulemusena, on trükitööstus elavnenu. Seevastu reaktsioonilistel maadel, näiteks Saksamaa ja Itaalia, on trükitöölise olukord palju halvem.

Viimaste valimiste tulemusena on Prantsusmaal võimule tulnud rahvafrondi parteid. See kindlustab edaspidi Prantsusmaal vaba trükitoodete ilmumist ja lööb tagasi fashistlike erakondade püüdeid maa viia Saksamaa ja Itaalia tasemele.

*

Ameerika Ühendriikide president Roosevelt jätkab endiselt oma majandusliku ülesehituse kava, n. n. Nira plaani. Ühendriikide ametiühingud on teadlikud, et selle plaani teostamine on neile aina kasuks, kuna sealjuures on nad tunnistanud tähtsaks teguriks rahvamajanduse elus ja neile on antud suuremad õigused kui seni. Seepärast on ametiühingud otsustanud toetada president Roosevelti senist poliitikat, aidates temale tagasi lüüa suurkapitali pealetungi. Eriti on see tähtis seetõttu, et suurkapitali mõju all olevad kohtud on tühistanud rea Roosevelti poolt antud korraldusi majanduse alal kui „vabamajanduse“ vaimu vastased.

*

Itaalia on saanud seda mis tahtis. Abessiinia lamab ta jalgade ees ja neegus on põgenenud. Seega jätkub nüüd Itaalia rahva juubeldus, kõrvale tõmmates oma pilgud äärmiselt halvast majanduslikust olukorrast emamaalt. Need tuhanded langenud sõdurid Abessiinia väljadel ei ole Mussolini arvates kaalukad, kui see hädaoht, mis ähvardas teda oma kodumaal. Mis sest, et riik on suurtes võlgades ja sai sõjaga neid veel rohkemgi juure, peaasi on uue vaimustuse tekitamine jahutatud peadele ja seega võib diktatuur oma elupäevi veelgi pikendada.

Tööaja kestvus maailmas

Viimase 15 aasta jooksul on üle maailma läbilõõnud 8 tunniline tööpäev ja 48 tunniline töönädal. Sel alal ei ole veel ühtlust olemas Briti-Indias, kus päevatöö on sageli 10 tunniline ja töönädal 54 tunniline, töötades sealjuures aasta läbi. Jaapanis ei ole töö-

päeva pikkust meeste kohta kindlaksmääratud, küll aga on määratud naistele 11 tunniline tööpäev, kusjuures 1 tund puhkeajaga määratud. Venemaal on töönädal viidud 5 päevale 6 päeva asemel ja päevane tööaeg 7 tundi. Ka Austraalias ja Uus-Meremaal on töönädal viidud 44 tunnile.

Graafilises töös on ka tööpäevad kindlaksmääratud. Nii on Prantsusmaal trükitööstuse töönädalaks võetud 48 tundi. Vastavad määrused on maksmas ka Austrias, Belgias, Kaanadas, Hispaanias, Suur-Britis, Ungaris, Itaalias, Luxemburgis, Hollandis, Poolas ja Šveitsis. Mõnel pool on graafilises tööstuses ettenähtud ka vähem tööaeg, vastavalt kokkuleppele. Nii näiteks Ühendriikides on trükitöölise organisatsioonide ja tööandjate vahel tööaeg määratud 40 tunnile nädalas. Itaalias kavatakse tööpuuduse vältimiseks anda välja graafilise tööstuse kohta määrus, mille alusel töönädal muudetakse 40 tunniliseks. Austraalias (Uus-Lõuna-Walesis ja Lääne-Austraalias) on masinaladujate tööaeg vähendatud 42 tunnile nädalas. Austrias, Viinis, on ajalehtede alal lepingu alusel kindlaksmääratud 7 tunniline päev, või 42 tunniline töönädal. Kaanadas on paljud ajalehtede trükikojad, raamatuköitmise töökojad ja litoograafiad sõlminud keskmiselt 40—44 tunnilise töönädala. Hispaanias on kohalikud ühingud sõlminud lepingud 6 ja 7 tunnile päevas, või 36 ja 42 tunnile nädalas. Briti-Indias on teatud trükialadel viidud tööaeg 48 ja isegi 45 tunnile nädalas. Norras on masinaladujate töönädal määratud kindlaks 45 tunnile, Šveitsis 44 tundi. Poolas on maksmapandud tariifi alusel tööaeg masinaladujatele 42 tundi ja teistele aladele 46 tundi nädalas. Tšehhoslovakkias on üldkollektiivlepinguga tööaeg kindlaksmääratud 47,5 tunnile nädalas. Osa tööstusi on tööaega lühendanud 46,5 ja 46 tunnile.

Kiri toimetusele

Lp. „Trükitöölise“ toimetus

Teie lehes nr. 4 ilmunud artiklis „Töölispõnk ja ametiühingud“ on avaldusse sattunud eksitav viga, mida palume õiendada. Nimelt oli Tartu Töölisühispanga omakapital 1934. a. 4.149.37 kr. mitte 549.37 kr.

Lugupidamisega

Tartu Töölisühispanga juhatus.

Kustas Tinapulga suveelseid mõtteid

Kangesti palav on. Tungib teine sisse vaatamata sellele, et ammu olen nurka visanud palitu. Müts kui luksusasi, on koide eest sissepakituna kusagil kapinurgas, kuid sellegipärast võtab südapäeval higitilgad otsaette.

Kust tuli meile see Abessiinia kuumus? Vahest hirmutasid Badoglio kahurid ta sealt minema, kuid sedagi ei saa tõena võtta, sest muidu valitseks Abessiinias juba vihmaaeg, mida ootasid neegus, rahvasteliit ja iga üksik tinapulki, kuid seal pole vihmad ikkagi veel alanud ja üks riik on vahepeal maakaardilt pühitud.

Ei jää sarnasel korral muud alust sooja saabumisele, kui et see peaks olema meie oma saavutus.

Soojus ja kevad said alguse Tallinna trükitehnikute ühingu kultuurtoimkonna poolt korraldatavast mai vastuvõtu olengust. Oli see aga oleng. Rahvast oli kolmekordselt üheteise peale laotud, ja kui sul tarvidus tekkis veidi ümber vaadata, siis tõusis su auks terve tuba, et võimaldada läbipääsu su maisele olemisele. Aga ega's sellepärast tujust puudus polnud — olete ju igäiks käinud saunas, kes on seal kunagi tuju paha. Kuid kui sauna tujule lisandada veel 40% lisakuumus, siis peaks see meeleolu kruvima ülivaima sfääridesse, ja mis ime siis kui trükitehnikute mai vastuvõtu kohast väljaimbuv kevadkuumus, millele teatavat lisa andsid teiste org-ide poolt korraldatavad vastuvõtu peod lõpuks 1. maiks ilma üle Eesti suviseks muutisid.

Teiseks, olgugi et pidin seda esimeseks ütlemata, tahtsin kõikidele tinapulkadele soovida õnne kojameheks saamise puhul.

Nagu teate ei olnud see nimetus vanal ajal kuigi šik, ja vähe leidus sääraseid sätseid (ma pole ikka suutnud seni kohandada „Trükitehnika“ poolt soovitatud eestipäraste nimedega) kes seda ametit kõrvaltööna harastasid, kuid nüüd peab igamees seda õnne omale uhkuseks, ja meile taheti neid veel kaks juurde sokutada.

Kõigepealt töötame me kogu aeg trükitehnikas, siis pidime kuuluma meistrite ja igat muud seltsi „antvarkide“ kotta ja lõppude lõpuks ehk jääme kuidagi tööliskotta. Aga vanasõna ütleb: Kolm on kõigile asjule hea. Ehk on ta seda meilegi.

Kuid mis kojamees sa ilma majata oled? Meie kui väiksemad vennad ehitame omale

koja rahvakeeles öeldakse suvekodu Aegviitu... kui aga papi Saara oma majaprojektidega meid kõiki sinna mahutada suudab.

Nurka olen visanud oma kurva tuju, kodus teine ühes talvega ja väike-trükitehnikas valitsevatest oludest väljapääsemisega. Ja kui nüüd veel ühel kenal laupäeval peale palga sulle veel „gratification“ peopeale loeti, siis paistis vahe silmapilkselt silma. Säärastes oludes võib juba tööd teha ilma „schpeshoodete“, kuid mis peavad need tegema, kellele suvi kaasa toob kolmepäevase töönädala ja kolmepäevase iganädalase suvepuhkuse, kui sedagi raha kätte ei saa, täiel määral. Need on vastuoksused, millede tasandamiseks kuulub veel aega. Väike-trükitehnikas tinapulkadel on veel tükk tööd teha, et jõuda suurte tasemeni.

Lõpuks tahtsin natukene „sõrendada“ Tartu inimesi. Ei mahu mulle halbgefiertegi võrra vinklisse sibulas, et oskussõnade eestindamises läbi lööb kolgapoliitika. Kuid siin on ta seda teinud. Jumal tänatud et ta pole otsest ühenduses minu kui sätseriga, kuid mu põhja-estlasist — maarjamaalasist ametivendi — maschinenmeistereid häirib suurel määral termin ja „elvastama“. Ja nad esitavad siinjuures uueks terminiks „normestama“. Elva pole lõppude lõpuks veel linn kuna Nõmme linna nime kannab juba rida aastaid ja peale selle omab ta trüki ja kivitrükikojagi.

Kuid, et ärahoida teisepoolse kolgapoliitika mõjulepääsu soovitan üldiseks tarviduseks zurichtungi asemel „nõmme-elastamise“.

Hääde puhkussoovidega

Kustas Tinapulki.

Kolooniad ja riigid

Ühenduses Abessiinia-Itaalia sõjaga, avaldab Itaalia ajakirjandus järgmised arvud:

Itaalias on iga ruutkilomeetri peale 139 inimest, kolooniad samal ajal 2.260.000 ruutklm. 2.259.700 elanikuga. Prantsusmaal on vastavad arvud 76, 11.977.000 ja 64.262.000. Briti — 193, 34.335.000 ja 445.559.000. Holland — 245, 2.041.446 ja 60.823.757. Hispaania — 48, 334.134 ja 1.260.000. Belgia — 266, 2.437.000 ja 12.437.230. Portugal — 78, 2.069.863 ja 8.360.000.

KIRJUT maailmast

Riik ja trükikojad

Meil ei ole akuutne riigi trükikoja võistlus eratrükikodadega. Mõni aasta tagasi oli selline küsimus peamurdmist annud, eriti töötute trükitöölise juurevoolu ajal, kuid olude paranemisel jäi ka see küsimus tahaplaanile. Küll on aga arutlusi olnud vangla trükikojaga, kes vahete-vahel kippus ka eraturu töid valmistama.

Tschechoslovakkias on riigi trükikoja küsimus väga teravalt üles tõstetud. Sealses senatis esines trükitöölise liidu esimees Nemecek kõnega, mis äratas laiemat tähelepanu nii avalikkuses, kui ka valitsusringkondades.

Kõneleja puudutas riigi trükikodade tegevust trükitööstuse alal kõigis tähtsamais punktides. Eriti püüdis ta väita, et riigi trükikodade suur puudujääk tuleb selliste trükikodade rohkusest. Kokku on 26 riiklikku trükikoda.

Need teevad eratrükikodadele suurt konkurentsi, toodeldes omi trükitöid madala hinnaga. Sealjuures on need trükikojad mitmeti soodsamas olukorras, nagu nende eelistamine eratrükikodade ees, madalamad kohustusmaksud jne. Seetõttu piiravad end teised eratrükikojad, mis kutsüb esile tööpuudust, ulatades juba 35 protsendile kõigi trükitöölise arvust. Kõneleja mainis, et see nähe on pidevalt tõusnud ja juba 4 trükitöölisel valis vabasurma tee, kuna nad olid kaotanud lootuse trükitööle tagasipääsemiseks. Edasi kõneles N. valikuta kontsessioonide jagamisest, paljundus-aparaatide tarvituselevõttu, posti suurtest maksudest. Ka ebaterve ja ühekülgne maksumine, agentide kahjulik töödehankimise komme on mõõduandvad trükitööstuse allaminekuks.

Eriti tuleks tõkestada Saksamaa trükitööde ja maternide sissevedu, kuna see sünnib dumpingu põhimõttel.

Kogu kõne raskus lasus sellel, et riik peab kohustuma tunnistama kollektiivlepingu süs-

teemi kogu trükitööstuse peale; praegu haarab see 87% kõigist ettevõtetest, 13% aga töötavad trükitööstust halvendavas suunas.

Veidi huumorit

Austria nali

Agadel, kus valitseb täielik mõttevabadus, on rahva nali kõige kiirem levima. Nii räägitakse, et Austria kantsler Schussniggi juure tuli puuseppade delegatsioon. Delegatsioon nõudis kantslerilt, et ka puuseppadele antakse seisusekohaselt soodustusi. Kantsler vastas: Senini oleme tööd metoodiliselt alfabeti alusel teinud. Seisuste alusel on soodustust saanud esimese tähega algav aadel, siis palveõed (Betschwestern). Nüüd tulevad denuntsiantid jne. Teie täht on lõpus (Puusepp — Zimmermann), seega tuleb veel oodata.

Vassili Gergens

Tallinna Trükitöölise Ühing

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmutab 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Lühikejalg 6–2.

Käsitöölise saatmise tähtpäev järgmisse numbris 20. juuli.

Väljaandja: Eesti Trükitöölise Liit.
12. juunil 1936.

R. Tohver & Ko trükk, Tallinnas.

Vastutav toimetaja: A. Offenbach.